

Uppdrag om försöksverksamhet med praktisknära forskning

Delredovisning 2019

Försöksverksamhet med samverkan kring praktknära forskning (ULF), delredovisning 2019

Under 2019 har arbetet i försöksverksamheten med samverkan kring praktknära forskning utvecklats och fördjupats på ett positivt sätt. Samverkan mellan akademien och skolan sker inom ramen för fyra noder, vilka har etablerats kring oss som ansvariga universitet. Totalt medverkar 25 lärosäten och åtskilliga skolhuvudmän. Tillsammans skapar vi långsiktigt hållbara förutsättningar för samverkan kring praktknära forskning.

Vi värdesätter det förtroende regeringen visar våra lärosäten genom uppdraget, och uppskattar möjligheten att därigenom ta fram underlag till förslag om en långsiktigt hållbar satsning på en infrastruktur som leder till en skola på vetenskaplig grund och stärker lärarprofessionens kunskapsbas.

I delredovisningen för 2019 beskrivs såväl den nationella samordningen som arbetet i de fyra noderna.

Eva Wiberg
Rektor
Göteborgs universitet

Johan Sterte
Rektor
Karlstads universitet

Hans Adolfsson
Rektor
Umeå universitet

Eva Åkesson
Rektor
Uppsala universitet

Delredovisning försöksverksamhet med samverkan kring praktisk forskning, Karlstads universitet 2019

Försöksverksamheten med samverkan kring praktisk forskning, nedan benämnd försöksverksamheten ULF, bedrivs vid Karlstads universitet sedan 2017. I föreliggande rapport redovisas hur verksamheten har utvecklats under 2019. Inledningsvis beskrivs den nationella samordningen och därefter utvecklingen i Karlstadsnoden.

Nationell samordning av försöksverksamheten ULF

Preliminära slutsatser och erfarenheter

Efter tre av försöksverksamhetens fem år har preliminära slutsatser utkristalliserats inom tre centrala områden. Det hittillsvarande arbetet visar, för det första, på betydelsen av ett *gemensamt ägarskap mellan lärosäte och skolhuvudman*. Att parterna gemensamt diskuterar, och fattar beslut om, strategier och organisation för samverkan, genom till exempel ett samägt lokalt ledningsorgan, garanterar att professionernas frågor ställs i centrum. Det är, för det andra, centralt att *samverkan involverar flertalet organisatoriska nivåer hos respektive part*. ULF-avtalens konstruktion skiljer sig åt eftersom de speglar skolhuvudmannens, lärosätens respektive nodernas specifika förutsättningar. En gemensam erfarenhet är emellertid att förutsättningarna för långsiktigt hållbar samverkan ökar om aktörer på flera olika nivåer hos respektive part involveras i avtalsprocesserna. För det tredje visar erfarenheterna att gemensamma processer för att identifiera professionens frågor och behov av kunskap möjliggör *lokalt förankrade forsknings- och utvecklingsperspektiv*. När lärare/förskollärare och forskare tillsammans utbyter idéer och erfarenheter läggs grunden för skolutveckling på professionens villkor.

Organisation och huvudsakliga aktiviteter

Försöksverksamheten ULF samordnas med utgångspunkt i en gemensam avsiktsförklaring undertecknad av rektorerna vid de fyra ansvariga universiteten. Rektorernas *huvudmannaråd* diskuterar strategiska frågor om försöksverksamhetens långsiktiga utveckling. Den *nationella samordningsgruppen* ansvarar för löpande samordning, erfarenhetsutbyte och kommunikation. Samordningsgruppen består av företrädare med ledningsansvar för lärarutbildning samt av projektledare vid de fyra ansvariga universiteten. Läsåret 2019/2020 innehåller ordförandeskapet i samordningsgruppen av Karlstads universitet. Samordningsgruppen rapporterar till huvudmannarådet.

Regionalt bedrivs arbetet inom ramen för fyra noder som totalt inkluderar 25 lärosäten: Göteborgsnoden (6 lärosäten), Karlstadsnoden (4 lärosäten), Umeånoden (6 lärosäten) och Uppsalanoden (9 lärosäten). Under 2019 har arbetet i de fyra noderna utvecklats och fördjupats. Åtskilliga ULF-avtal har tecknats mellan enskilt lärosäte och skolhuvudman inom ramen för nodernas arbete, antingen som nya avtal eller som tilläggsavtal till befintliga avtal, till exempel VFU-avtal, och ytterligare avtal är under planering.

Samordningsgruppen har träffats löpande under 2019. Förutom erfarenhetsutbyte kring arbetet som bedrivs inom de fyra noderna har samordningsgruppen fört dialog med nationella aktörer vars uppdrag och roller har beröringspunkter med försöksverksamheten, däribland Skolverket (september), Skolforskningsinstitutet (oktober) samt Utbildningsvetenskapliga kommitténs huvudsekreterare (oktober).

Karlstadsnodens verksamhet 2019

Under 2018 gjordes organisatoriska förändringar och dekan Jessica Eriksson och projektkoordinator Johan Samuelsson blev ansvariga för arbetet. Parallellt med dessa förändringar påbörjades också utvecklingen av samverkan med nodens övriga lärosäten, – Linköpings universitet, Högskolan i Halmstad och Högskolan Väst.

Tillsammans med Karlstads universitet bildar lärosätena den så kallade Karlstadsnoden. Lärosätena uppfyller regeringsuppdragets intentioner om att uppnå geografisk spridning och samla lärosäten med skilda utbildningsutbud och erfarenheter av regional samverkan.

Uppdraget från regeringen om genomförande av försöksverksamheten ligger på Karlstads universitet, som svarar för projektets genomförande mot uppdragsgivaren i samverkan med övriga ansvariga lärosäten. Inom Karlstadsnoden deltar dock alla medverkande lärosäten på en jämställd bas. I det följande beskrivs ledningsstruktur och styrningsformer för verksamheten.

De samverkande lärosätena förbinder sig att ta aktiv del i försöksverksamheten och arbeta mot de gemensamma målen och i enlighet med de gemensamma överordnade principerna som finns inom ULF som försöksverksamhet. Samverkan regleras dels via en gemensam projektplan och dels via ett gemensamt avtal.

Besluten som LUN fattar bereds av ett ULF-råd, som sammansätts av två personer per deltagande lärosäte, dekan eller motsvarande och projektkoordinator, samt en representant för skolhuvudmännen. ULF-rådet är också det centrala samverkansorgan som ansvarar för spridning av information, utlysningar och att utveckla avtal. ULF-rådet sammanträder minst två gånger per läsår.

Det övergripande ansvaret för försöksverksamheten åligger på delegation från rektor lärarutbildningsnämnden (LUN) vid Karlstads universitet. LUN fattar övergripande beslut om verksamhetens inriktning liksom beslut i frågor som rör fleråriga forskningssatsningar, ekonomiska beslut över 250 000 kr samt beslut om fördelning av medel mellan lärosäten på förslag från ULF-rådet.

Varje medverkande lärosäte ansvarar för sin egen organisation för verksamheten på det egna lärosätet och samverkan med skolhuvudmän inom det egna ansvarsområdet. Utformningen av organisationen kan skilja sig mellan lärosätena.

Arbetet i Karlstadsnoden regleras av en gemensam projektplan och en överenskommelse mellan de deltagande lärosätena. De projekt som tilldelas medel ska ligga inom ramen för den övergripande målsättningen inom noden.

Kort resumé över verksamhetsåret 2019

Sammanfattande slutsatser

Modeller som har använts

Inom noden har det under verksamhetsåret bedrivits samverkan utifrån olika samverkansmodeller. En modell kan karaktäriseras av hög grad av samverkan mellan profession och akademi, där det är professionens frågor och intresse som styr karaktären av samverkan och innehållet på det som samverkan sker kring. Professionens perspektiv får här vara med i samtliga processer. Under verksamhetsåret genomfördes en utlysning av forskningsmedel vid KAU där forskare i nära

forskning helt enkelt "beställs". Men många forskare verkar utifrån en annan logik där det främst är deras forskningsintresse som ska styra, inte huvudmannens behov.

Gemensamt nodarbete

Under 2018 påbörjades en revidering av arbetet inom noden och vi har under 2019 fortsatt arbetet med att organisera nodens arbete, vilket bland annat resulterats i en gemensam projektplan och en överenskommelse som reglerar samarbetet inom noden. Under året har regionala nodmöten hållits där rådgivande beslut om medelstildelning tagits.

Samarbetet inom noden har också inneburit att vi gemensamt (undantaget LiU) sökt och beviljats projektmedel från Vetenskapsrådet för en forskarskola för lärarutbildare, *Kunskap, ämnen och kvalitet i lärarutbildning och klassrum - En forskarskola för lärarutbildare*. Sammanlagt har vi fått medel från VR för 10 doktorander som kommer att knytas till de medverkande lärosätena.

Forskarskolan har två övergripande mål, varav ett har direkt koppling till ULF:

"Ett mål med forskarskolan är att genom den praxisnära inriktningen på forskningen utveckla den ämnesdidaktiska teorin i samspel med praktiken så att teoribildningen genom kollegialt lärande blir ägd gemensamt av forskningssamfundet och lärare verksamma i praktiken."

De kommande doktorandprojekten ska alltså ha praktknära ingång där kunskap från praktik och akademi antas generera ny relevant kunskap som kan utveckla skola och lärarutbildningen.

Till forskarskolan har vi kopplat en extern referensgrupp med personer med omfattande erfarenhet från frågor rörande akademi och praktik. Bland annat ingår Björn Åstrand och personer som jobbar med ALF-avtal och praktknära forskning på nationell nivå i gruppen.

Under 2020 kommer samverkan kring forskarskolan och ULF-projektet ytterligare att utvecklas gällande resurser och projekt.

Karlstads universitet

Vi har under verksamhetsåret delat ut medel till projekt via en intern utlysning där utgångspunkten togs i skolornas behov av ny kunskap i regionens skolor. I ett första steg fick skolans personal identifiera centrala områden de önskade mer kunskap om. I nästa steg gjordes en utlysning där de tänkta projekten skulle utgå från dessa behov. Vi arrangerade en mötesplats för forskare och skolpersonal där forskarna fick presentera sina forskningsidéer för skolpersonalen, efter det gavs möjlighet till mingel där projekten kunde diskuteras. I ett senare steg fick forskarna skicka in reviderade ansökningar, i den reviderade ansökningen kunde synpunkter beaktas från skolpersonalen. I ett sista skede bedömdes ansökningarna av en bedömaregrupp, bestående av en extern professor i matematikdidaktik och två skolchefer från regionen. Bedömningsgrunder var jämte vetenskaplig kvalitet relevans för skolan och grad av involvering av skolans personal i projekten.

Genom detta förfarande togs utgångspunkten i skolornas behov på flera sätt. Lärarnas behov var centralt i utlysningen. Men förankring hos professionen skedde också via den mötesplats vi arrangerade där lärare och forskare träffades för att diskutera olika projekt. Vidare skedde en förankring genom att skolchefer var med i bedömningsarbetet med ansökningarna.

Två projekt beviljades medel efter denna process. I ett av projekten ska forskare tillsammans med lärare i regionen via bland annat videoobservationer analysera och utveckla språkundervisning, samt

skolutveckling som ett sätt att utveckla individer, inte organisationer vilket på lång sikt kan verka hämmande för skolutvecklingen

**

Under verksamhetsåret har medel beviljats enligt följande:

LiU 2,6 milj

HH 2,2 milj

HV 2,6 milj

KAU 900 000 kr

I samtliga projekt finns det medfinansiering från universitet och huvudmän.